

ROHKEA RANUA

Arktinen kunta innostaa uuteen

Hyvinvointiraportti
2018

Rohkea
Ranua

Sisällys

JOHDANTO

OSA I

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUSILLA 2013 -2017

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	5
Talous ja elinvoima	6
Väestö- ja perherakenne	7
Kaikki ikäryhmät.....	11
Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	14
Kouluterveyskysely	16
Peruskoulun 4. ja 5. luokkien oppilaiden tulokset	16
Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden tulokset	17
Lukion kouluterveyskysely	21
Nuoret ja nuoret aikuiset	24
Työikäiset	25
Ikäihmiset	27

OSA II

TULEVAN VUODEN SUUNNITTELU

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset	29
Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja –suunnitelmat	29
Suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi tulevana vuonna 2019	30

OSA III

VALTUUSTOKÄSITTELY

Valtuustokäsittely 19.11.2018
5. Suunnitelman hyväksyminen

Laajan hyvinvointikertomuksen lähtökohdat

Kuntalain 1 pykälän mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia.

Terveydenhuoltolain 12 pykälän mukaan kunnan tehtävänä on

- seurata asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.
- asettaa strategisessa suunnittelussa paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käyttää näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.
- nimetä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimijoiden on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Kunnan on tehtävä yhteistyötä myös muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Hyvinvointikertomus on kunnan strategisen johtamisen sekä hyvinvointipolitiikan suunnittelun, arvioinnin ja raportoinnin työväline. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tarvitsee toteutuakseen selkeät rakenteet ja riittävät voimavarat. Ranualla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on integroitu vahvasti osaksi koko kunnan toimintaa ohjaavia rakenteita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet ovat osa kuntastrategiaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimeenpano toteutetaan kunnan toimialoilla olemassa olevan kokonaisuutta ohjaavan johtamisjärjestelmän välityksellä.

Ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat monet kunnan hoitamat tehtävät; moniammatillinen yhdyskuntasuunnittelu, liikunta- ja kulttuuripalvelut, varhaiskasvatus, nuorisotyö, koulutus, sosiaali- ja terveyspalvelut, elinkeinoneuvonta sekä infrastruktuuri. Kunnan poikikahallinnollisen yhteistyön lisäksi tarvitaan yhteistyötä kunnan ja alueen muiden toimijoiden kanssa, joita ovat seurakunta, elinkeinoelämä, paikalliset yhteisöt, kansalaisjärjestöt, eri oppilaitokset, sairaanhoitopiiri, maakuntaliitto/pelastuslaitos ja valtion alue- ja paikallishallintoviranomaiset/poliisi.

Eri hallinnonalojen yhdessä laatima hyvinvointikertomus tukee valtuuston vahvistamaa kuntastrategiaa sekä vahvistettuja strategisia päämääriä, tavoitteita, tekoja, palvelulupauksia ja toimenpideohjelmia. Kertomukseen valitut painopisteet toimivat osana talousarvion ja –suunnitelman toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita sekä toimialojen käyttösuunnitelmia.

Hyvinvointikertomus johtopäätöksineen on tiivis kuvaus:

- kunnan toteuttamasta hyvinvointipolitiikasta kunnan eri sektoreilla
- väestön terveydestä ja hyvinvoinnista väestöryhmittäin, mukaan lukien sosioekonomiset ryhmät
- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja niiden muutoksista
- koko palvelujärjestelmän toimivuudesta ja kyvystä vastata hyvinvointitarpeisiin sekä
- ehkäisevän ja edistävän työn vaikutuksista.

>>>

VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2013 - 2016

Em. lisäksi laajaan hyvinvointikertomukseen yhdistetään turvallisuussuunnitelma, jolloin turvallisuus tulee osaksi kunnan toimintastrategiaa ja johtamista. Turvallisuussuunnitelman tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua onnettomuuksia ja tapaturmia, rikoksia, häiriöitä ja parantaa ihmisten turvallisuuden tunnetta. Hyvinvointikertomuksen ja siihen sisältyvän turvallisuussuunnitelman kyläkohtaisia ja paikallisia tekijöitä yhdistetään myöhemmin laadittaviin kylien ja kuntakeskuksen yleissuunnitelmiin (masterplan).

Ennakkovaikutusarvioinnin laajempi käyttöönotto kunnan päätöksenteossa tulee osaltaan auttamaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia sekä hyvinvointi- ja terveysterojen vähentämistä eri väestöryhmien välillä.

Kertomuksen vastuutahot ja laatijat

Hyvinvointikertomuksen valmistelusta vastaa kunnan hallituksen nimeämä poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä, jonka jäsenet ovat:

Hyvinvointityöryhmä 2017 – 2021

Hyvinvointityöryhmän puheenjohtaja Keijo Ruonala
Tekninen lautakunta: Ismo Sarajärvi, vara Marja-Liisa Nurmela

Hyvinvointilautakunta: sivistystoimi Leila Huovinen, vara Mari Pulju, perusterveydenhuolto Anne Sarajärvi, vara Saara Markkanen ja sosiaalitoimi Viivi Heikkilä, vara Tea Romppainen

Hyvinvointikoordinaattorina toimii vapaa-aikatoimenjohtaja, va. kansalaisopiston rehtori Anitta Jaakola

Hyvinvointikertomuksen valmistelutyön tukena toimii kunnan johtoryhmä:

- kunnanjohtaja Sirpa Hakala viraston päällikkö, puheenjohtaja
- hallintojohtaja Eija Kokko-Petäjärvi, hallinto-osaston osastopäällikkö
- perusturvajohtaja Virpi Piira, perusturvaosaston osastopäällikkö
- lukion rehtori/sivistystoimenjohtaja Aku-Petteri Luiro, sivistysosaston osastopäällikkö
- rakennustarkastaja Risto Niemelä, teknisen osaston osastopäällikkö
- johtava lääkäri Timo Peisa ja kutsuttuna asiantuntijana
- kehittämispäällikkö Riikka Tuomivaara sekä henkilöstön edustajana
- teknisen työn lehtori Markku Kivijärvi.

Laaja hyvinvointikertomus valmistellaan kerran valtuustokaudessa ja sitä päivitetään vuosittain osana toiminnan ja talouden suunnittelua. Laaja hyvinvointikertomus ja vuosittaiset päivitykset hyväksytään valtuustossa.

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Ranuan kunnan sähköisessä hyvinvointikertomuksessa on käytetty kuntalaisten hyvinvointiin liittyvää indikaattoritietoa saatavilla olevista eri tietolähteistä; sähköisen hyvinvointikertomuksen perusindikaattorit/täydentävät indikaattorit, kunnan omat tilastot, Te-palveluista saatavat tilastot, Lapin liiton tilastot sekä Sotkanet.fi-tilastot. Ranuan sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoritietoja verrataan hyvinvointityöryhmän valitsemien vertailukuntien Posion, Pellon, Ylitornion sekä Lapin sairaanhoitopiirin kuntien ja koko maan kesken.

TEA viisari on kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämässä kuvaava Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) ylläpitämä verkkopalvelu. Palvelu tukee kuntien, alueiden ja koulujen terveydenedistämistoiminnan suunnittelua ja johtamista. TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämistä. TEA viisarissa esitetään tuloksia organisaatioiden mitattavissa olevista ominaisuuksista ja toiminnasta. Mittaamisessa on keskitytty erityisesti organisaatioiden kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen organisaation perustoimintaan niin, että saavutetaan vaikutuksia kuntalaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa.

Terveydenedistämistä kuvataan alla. TEA viisari (www.teaviisari.fi); huono tulos 0-25, parannettavaa 25-75 ja hyvä tulos 75-100.

Kuntajohto saa Ranualla hyvän tuloksen, kaikilla muilla on parannettavaa. Tulosta on verrattu valittuihin verrokkeihin, jolloin terveydenedistämistä 64/100 Ranualla on ollut korkeampi kuin Posiolla ja Pellossa, mutta matalampi kuin Ylitorniolla ja koko maassa. Tea viisarin tulokset perustuvat tehtyihin kyselyihin ja kaikki osat alueet eivät ole vastanneet kyselyihin (lukiokoulutus).

Talous ja elinvoima

Kunnan talouteen ja kunnan talouden liikkumavaaraan liittyviä tietoja 2016-2017 sekä arviota todennäköisestä ja tulevasta kehityksestä taloussuunnitelmakaudella 2019-2021 on kuvattu alla olevissa taulukoissa. Luvut on saatu kunnan viimeisimmistä tilinpäätöksestä sekä talous- ja toimintasuunnitelmista.

1000 €	TP 2017	TP 2016
Toimintakate	-27 754	-27 238
Vuosikate	3 911	4 018
Ylijäämä/Alijäämä	1 893	139
Kertynyt yli/alijäämä taseessa	13 282	11 389
Lainakanta €/asukas	1 047	1 156

1000 €	TA 2018	TA 2018	TA 2019	TS 2020
Toimintakate	-28 967	-29 532	-29 000	-29 000
Vuosikate	1 077	617	-300	-300
Ylijäämä/Alijäämä	-57	31	-950	-1 351
Kertynyt yli/alijäämä	11 340	11 000	10390	9000
Lainakanta €/asukas	875	750	750	550

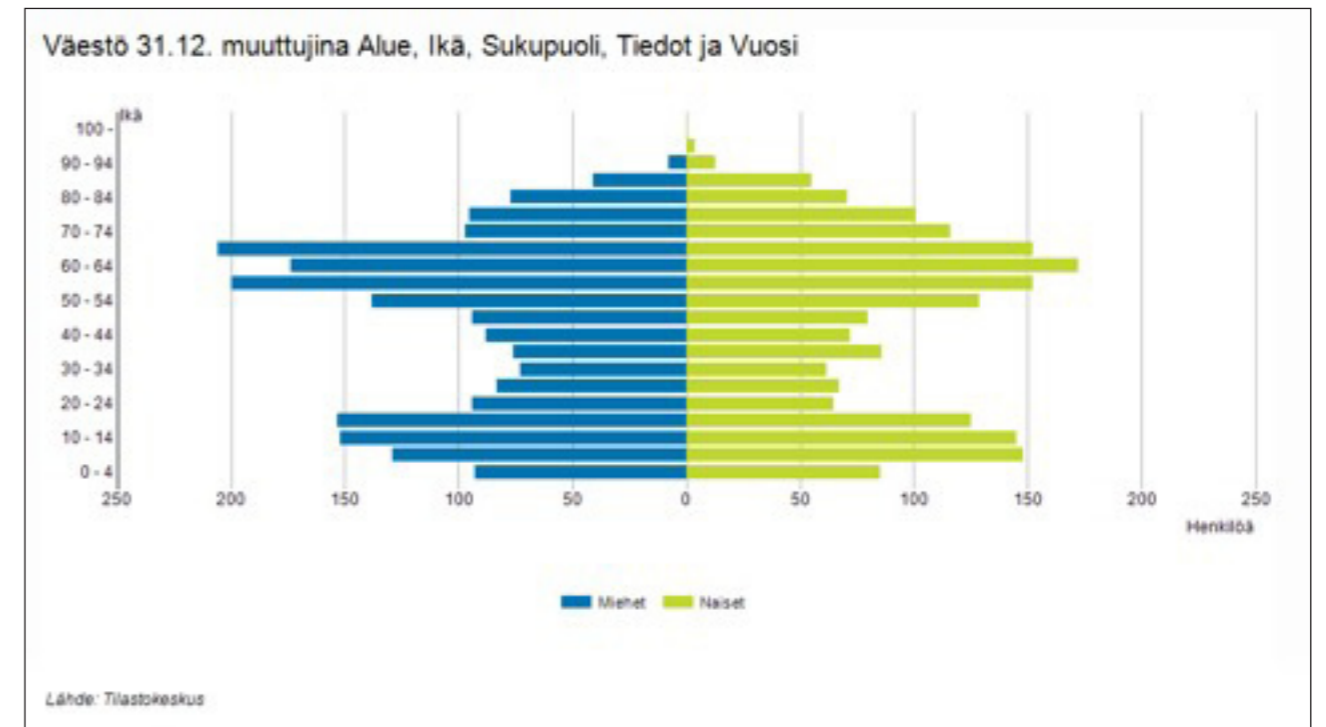
Kunnalla oli velkaa vuonna 2017 tilinpäätöksen mukaan 1 047 €/asukas. Alla olevassa taulukossa on esitetty vertailu valittuihin verrokkeihin v. 2016. Ranualla velkamäärä on noussut vuodesta 2011 lähtien 205,01 % ts. 777 €/asukas.

Kunnan rooli elinvoiman, kasvun ja työllisyyden edistäjänä on tulevaisuudessa keskeinen. Tutkimuksen mukaan elinvoimaisuuden edistämistä ei voida irrottaa muusta kunnan toiminnasta sen tulee sisältyä kaikkeen kunnan päätöksentekoon. Elinvoimapolitiikkaan kuuluvat kunnan järjestämät ja tuottamat palvelut kuten päivähoito, koulutus, harrastus- ja vapaa-ajanpalvelut, tekniset ja infrastruktuuripalvelut, yritysneuvonta- ja työllisyyspalvelut sekä yhteisöllisyys, kunnan toiminnallisuus ja vetovoimaisuus, paikallisidentiteetti, kulttuuri, osallisuus ja mielikuvat.

Väestö- ja perherakenne

Alla oleva väestöpyramidi havainnollistaa väestön ikärakennetta ja sukupuolijakaumaa. Väestöpyramidi on pareittainen vaakapalkkikuvi, jossa väestön määrä kuvataan x-akselilla ja ikä y-akselilla. Vasemmanpuoleiset palmit kuvaavat miesten määrää ja oikeanpuoleiset naisten määrää viiden ikävuoden ryhmissä. Väestörakenteella on suuri merkitys kunnan toimintakykyyn. Ikärakennepyramidista näkee hyvin kunnan tilanteen; ikäihmisten määrä kasvaa, työikäisten ja nuorten ikäryhmät verrattuna ikäihmisiin on pienempi.

Väkiluku Ranualla vuosina 2015 – 2017

v. 2015	v. 2016	v. 2017
4 019	4 023	3 973

Kunnan oman ennusteen ja valtuuston antaman tavoitteen mukaan kunta tekee töitä sen eteen, että vuoteen 2030 mennessä Ranualla olisi 4000 asukasta, 350 yritystä, 1800 vapaa-ajan asuntoa ja 1400 työpaikkaa. Yrityksiä on tällä hetkellä noin 300, vapaa-ajan asuntoja noin 1600 ja työpaikkoja noin 1200.

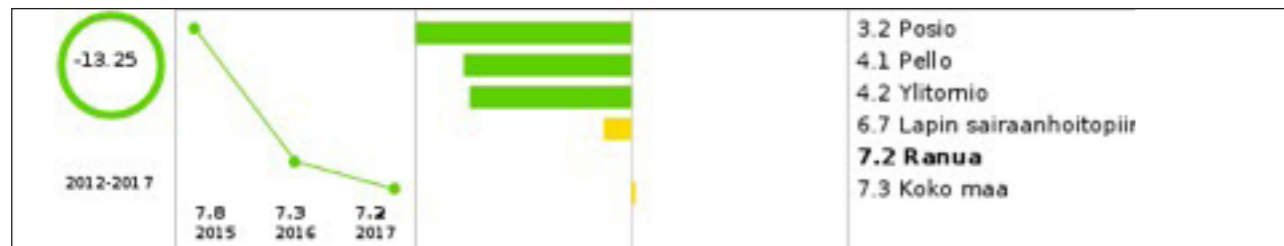
Tilastokeskuksen väkilukuennuste vuosille v. 2020, 2030 ja 2040

v. 2020	v. 2030	v. 2040
3 794	3 465	3 262

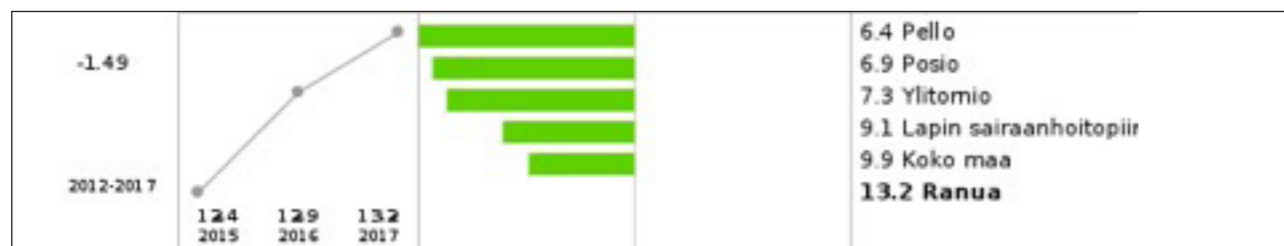
Tilastokeskuksen käyttämä väestöennustemenetelmä on ns. demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella.

Alla olevissa kuvioissa on esitetty ikäryhmittäiset väestön muutokset vuodesta 2012 vuoteen 2017 saakka.

• **0-6 vuotiaiden osuus väestöstä.** Tapahtumassa on huolestuttava muutos, sillä lapsia syntyy entistä vähemmän. Ranualla syntyi 29 lasta vuonna 2015, 26 lasta vuonna 2016 ja 30 lasta vuonna 2017. Vuodelle 2018 syntyyvyyennuste on 30 lasta. Taulukosta osoittaa myös sen, että syntyvyyden laskusta huolimatta Ranualla on 0-6 vuotiaiden osuus 7,2 %, mikä on muihin vertailukuntiin verrattuna korkeampi ja lähes koko maan tasoa.

• **7-15 -vuotiaiden** määrä on 13,2 % muusta väestöstä ja muihin vertailukuntiin ja koko maahan verrattuna määrä on vielä hyvä.

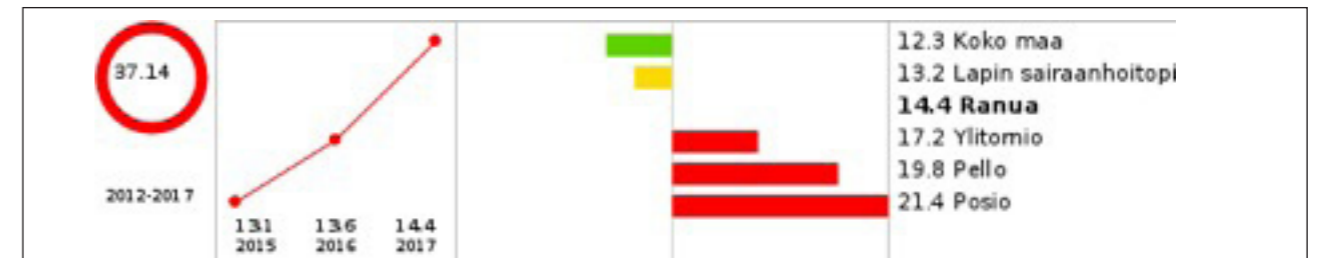
• **16 – 24 vuotiaiden** osuus on myös edelleen hyvä verrattuna vertailukuntiin. Lapin sairaanhoitopiiriin ja koko maahan verrattuna määrä on alhaisempi. Tässä vaiheessa tapahtuu useimmiten irtiotto lapsuuden kodista ja siirtyminen opiskelemaan toiselle paikkakunnalle.

• **25 – 64 vuotiaiden** osuus Ranuan kunnan väestöstä on vain 44 %, mikä on muihin kuntiin, Lapin sairaanhoitopiiriin alueen kuntiin ja koko maahan verrattuna pienin luku. Kunnan elintoimapolitiikan kehittämällä, yrittäjyyden edistämällä ja työpaikkamäärän kasvattamisella pyritään lisäämään työikäisen väestön ja lapsiperheiden sitoutumista paikkakunnalle.

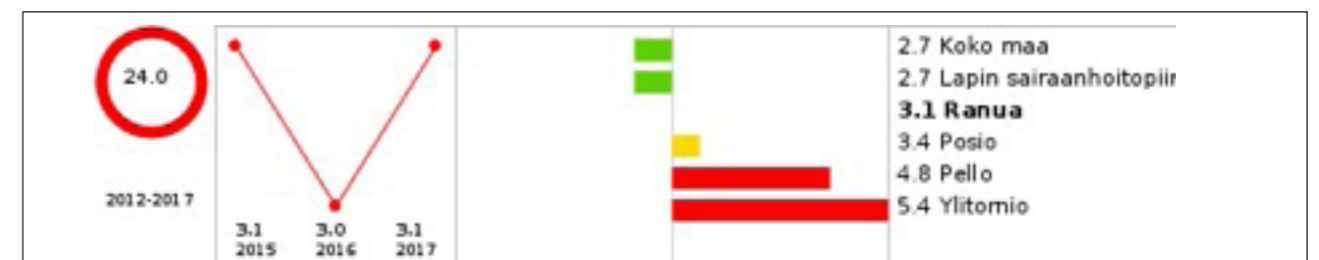
• **65 – 74 vuotiaiden** osuus väestössä kasvaa nopeasti. Osuus 14,4 % on kuitenkin alempi kuin muissa vertailukunnissa.

• **75 – 84 vuotiaiden** määrä kasvaa, mutta se on alhaisempi kuin vertailukunnissa ja korkeampi kuin koko maassa ja Lapin sairaanhoitopiiriin kunnissa.

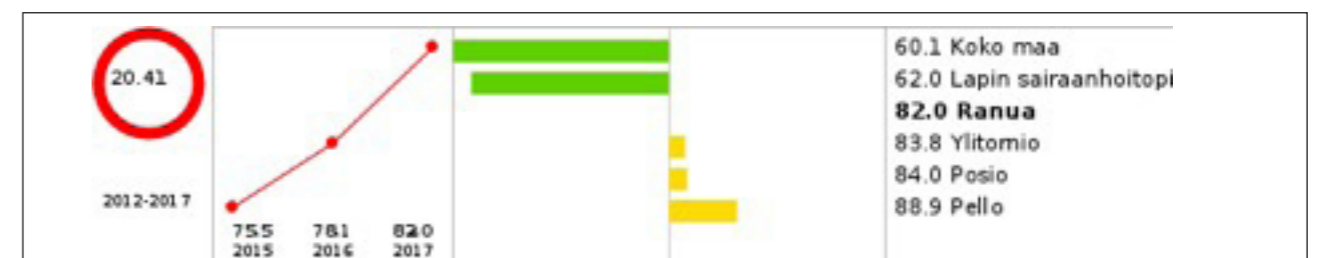

• **85 -vuotta täyttäneiden** ikäluokat tulevat myös kasvamaan.

Demografinen huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15 v. ja 65 v. täyttänyttä on sataa (100) 15 – 64 v. työikäistä kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Ranualla arvo on noussut

nopeasti ja vuonna 2017 huoltosuhteluku oli 82 %, mikä on verrokki kuntien tasoa, mutta huomattavasti korkeampi kuin koko maassa ja Lapin sairaanhoitopiiriin kunnissa.

Gini -kerroin, käytettävissä olevat tulot -indikaattori ilmaisee tarkasteltavan alueen asutokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Gini-kertoimen laskennassa asutokunnan käytettävissä oleva rahatulo jaetaan asutokunnan kulutusyksikköluvulla. Kulutusyksikköluvu huomioi sen, että asutokunnat ovat kooltaan

ja rakenteeltaan erikokoisia. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Gini - kertoimessa tuloerojen taso on kiteytetty yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja sadan välillä. Mitä suuremman arvon Gini -kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Kunnan yleinen pienituloisuusaste -indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen

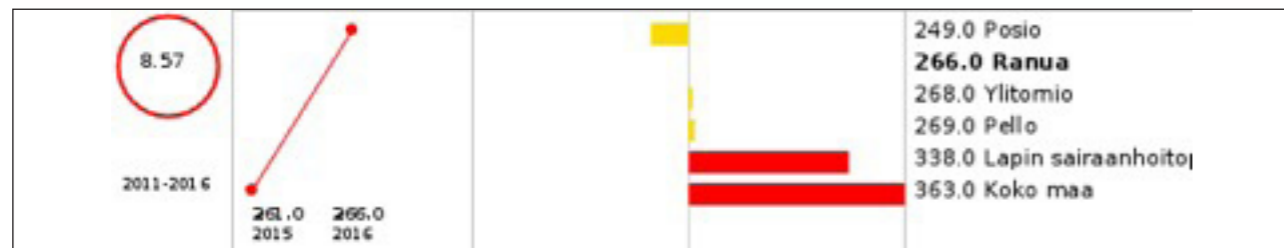
pienituloisuusrajan alapuolelle. Ranualla 18,7 % kuuluu kotitalouksiin, joiden suhteelliset tulot jäävät rajan alapuolelle. Ranualla pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien osuus on suurin muihin kuntiin ja koko maahan verrattuna

Väestön koulutustasoa mitattaessa perusjoukkona käytetään tavallisesti 20 vuotta täyttänyt väestö. Näin siksi, että alle 20 -vuotiaat ovat pääsääntöisesti vielä koulussa, eivätkä näin ollen ole ehtineet suorittaa tutkintoa. Tutkinnon suorittaneella väestöllä tarkoitetaan lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, ammattikorkeakouluissa, korkeakouluissa ja yliopistoissa tutkinnon suorittaneita sekä näyttötutkintona ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneita. Pelkästään peruskoulun, keskikoulun ja kansakoulun käyneet eivät kuulu tutkinnon suorittaneeseen väestöön.

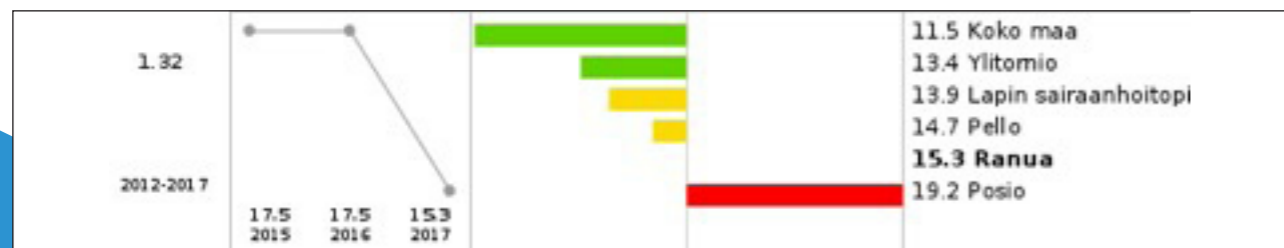
Tutkinnot on luokiteltu henkilön korkeimman, viimeksi suoritetun ammatillisen tutkinnon mukaan.

Vuodesta 2015 vuoteen 2016 väestön koulutustasoa mittaava luku on Ranualla noussut, mutta tavoitteena on koulutustason nostaminen. Ammattikoulutuksen reformi tuo joustavia mahdollisuuksia mm. oppisopimus, koulutusopimus. Luku tarkoittaa sitä, että ranualaiset ovat peruskoulun jälkeen suorittaneet opintoja keskimäärin 2,6 vuotta.

Työpaikkaomavaraisuutta pidetään jokaisen kunnan taloudellisen hyvinvoinnin perusedellytyksenä. **Työttömät työvoimasta -indikaattori** ilmaisee työttömien osuuden prosentteina työvoimasta. Työttömään työvoima-

maan luetaan 15-64v. työttömät. Ranualla työttömien määrä on hieman laskenut. Työttömyysaste v. 2017 oli 15,3%. Syyskuussa 2018 työttömyysaste on laskenut 12,5 %:iin.

Työlliset, % väestöstä -indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Työllisiksi luetaan 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka laskentaviikolla 25. - 31.12. tekivät yhtenäkin päivänä ansiotyötä tai olivat tilapäisesti työstä poissa. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Vuoden viimeisenä työpäivänä työttömänä työministeriön työnhakijarekisterin

mukaan olleet on kuitenkin riippumatta muusta toiminnasta ko. viikolla määritelty työttömiksi. Tätä työllisten määrää kutsutaan myös työlliseksi työvoimaksi. Ranualla työllisten osuus väestöstä on huomattavan alhainen, noin 10 % alhaisempi kuin Lapin sairaanhoitopiirin alueella ja koko maassa keskimäärin.

Pitkäaikaistyöttömät; Pitkäaikaistyöttömien osuus väestöstä on hieman noussut, mutta osuus vastaa koko maan keskimääräistä lukua. Ranualla pitkäaikaistyöttömien osuus väestöstä oli v. 2015 31,2%, v.2016 32 % ja v. 2017 33,2%.

Kunta on tehnyt aktiivisia toimenpiteitä, mm. aktivointisuunnitelmien laatimiseen on panostettu, kuntouttavaa työtoimintaa ja ns. seinätöntä työtoimintaa on kehitetty. Kuntouttavassa työtoiminnassa Justeerissa on v. 2017 ollut 37 ja seinättömässä 8 ja nuorten työpajalla vastaavsti 16 henkilöä, joista 13 kuntouttavassa työtoiminnassa.

Kaikki ikäryhmät

Terveys on keskeinen osa niin yksilön kuin kunnan hyvinvointia. Vakavia terveysongelmia mittaava **Kelan sairastavuusindeksi** (lääkekorvaus, kuolleisuus, työkyvyttömyys) on Ranualla 131,1 ts. *selvästi yli koko maan keskiarvon* (100). Heikentynyt terveys voi olla sekä syy että seuraus myös muille ongelmille kuten työttömyydelle, syrjäytymiselle ja sosiaalisille haasteille.

lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Niistä kukin on suhteutettu maan väestön keskiarvoon. Sairastavuusindeksi on näiden kolmen osaindeksin keskiarvo. Sairastavuusindeksi kuvaa sairastavuuden yleistilannetta kunnan tai sitä suuremman alueen kohdalla. Aikasarja ilmaisee, onko kunta etäännytynyt maan keskiarvosta vai lähestynyt sitä. Indeksiluvun tarkoituksena on myös herättää kysymyksiä tarkastellun alueen tilannetta selittävästä tekijästä. Ranualla sairastavuusindeksi on huomattavasti korkeampi kuin Lapin sairaanhoitopiirissa ja Ylitornioilla.

Kansantautien kokonaisindeksi Ranualla oli v. 2015 124,6, v. 2016 121,8 ja 2017 120,4. Taulukossa on lueteltu 7 sairausryhmää. Koko maan kansantauti-indeksi on 100. Kansantaudeilla tarkoitetaan yleisesti sairauksia, joilla on suuri merkitys koko väestön terveydentilalle, kansanterveydelle. Tarkkaa määritelmää sille mitä "suuri merkitys kansanterveydelle" tarkoittaa ei ole. Kansantaudit ovat kuitenkin yleisiä väestössä ja lisäksi usein yleisiä kuolleisuuden aiheuttajia. Kansantaudit vaikuttavat työkykyyn ja niiden hoito on terveydenhuollon palveluita vaativaa. Tästä johtuen kansantaudeilla on suuri vaikutus myös kansantaloudelle.

Jokaiselle Suomen kunnalle on laskettu indeksejä, jotka kuvaavat kansantautien esiintymistä alueen väestössä suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (koko maa=100). Tarkasteltavina on seitsemän suurinta erityiskorvattavaan lääkehoitoon oikeuttavaa sairautta, joista käytetään nimitystä kansantaudit. Niille jokaiselle on laskettu indeksi ja suhteutettu se koko maan keskiarvoon. Kansantauti-indeksi on näiden seitsemän indeksin keskiarvo. Indeksien sisältämät sairausryhmät ovat.

Terveyspuntarin kansantaudit				
		Aika		
		2017	2016	2015
Alue	Kansantauti			
Ranua	103 Diabetes	121,2	120,5	118,9
	112 Psykoosit	104,3	105,5	107,0
	201 Sydämen vajaatoiminta	133,0	131,4	145,6
	202 Nivelreuma	100,9	101,3	103,4
	203 Astma	152,4	156,1	159,0
	205 Verenpainetauti	114,0	113,9	114,7
	206 Sepelvaltimotauti	116,7	123,8	123,4
	Kansantauti-indeksi	120,4	121,8	124,6

Kelasto-raportit | Kela/ Tilasto- ja tietovarastoryhmä/ tilastot@kela.fi / NIT083A

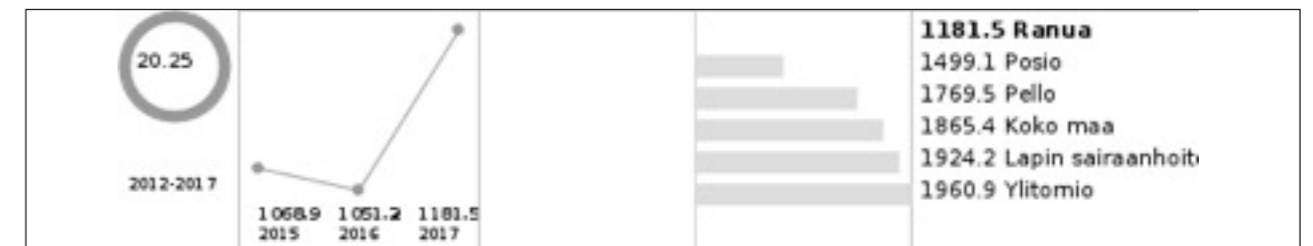
Perusterveydenhuollon avoterveydenhuollon kaikki lääkärikäynnit päivävastaanotolla v. 2017 oli Ranualla 1957 käyntiä/ 1000 asukasta kohti. Käynnit ovat laske-

neet, mutta niiden määrä on korkeampi kuin Lapin sairaanhoitopiirissä ja koko maassa keskimäärin.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit sisältävät kaikkien erikoisalojen erikoissairaanhoidon käynnit kaikissa kunnallisissa sairaaloissa, sisältäen erikoislääkärijohtoiset terveyskeskukset. Erikoissairaanhoidon käynteinä tilastoidaan asiakkaiden/potilaiden sairaanhoitokäynnit vastaanotoilla. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Erikoissairaanhoidon tilasto perustuu vuosittain terveydenhuollon toimintayksiköistä henkilötunnuksella kerättäviin hoitoilmoituksiin. Ne sisältävät tiedot palvelun tuottajasta, potilaan kotikunnasta, hoitoon

tulon tiedot, hoitoon liittyvät tiedot toimenpiteeseen sekä hoidon päättymiseen liittyviä tietoja. Erikoissairaanhoidon tilastoon on kerätty tietoja kaikista kuntien, kuntayhtymien ja valtion sairaaloista sekä suurimmista yksityissairaaloista. Ranualla erikoissairaanhoidon avokäyntejä on huomattavasti vähemmän kuin muissa vertailukunnissa, Lapin sairaanhoitopiirin kunnissa ja koko maassa. Pienessä kunnassa käyntien määrä voi vaihdella vuosittain huomattavasti.

Sosiaalitoiminnan nettokustannukset ovat Ranualla olivat v. 2016 olleet 1 757,6 €/per asukas ja vuonna 2017 1 779,3 €/per asukas. Indikaattori ilmaisee laskennallisen kuntien sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannukset euroina asukasta kohti. Vuodesta 2015 lähtien nettokäyttökustannuksiin ei lasketa mukaan tehtävän «302 Lasten

päivähoito» nettokäyttökustannuksia. Käyttökustannuksiin lasketaan toimintamenot ja poistot sekä arvonalentumiset ja vyörytysmenot. Ranualla nettokäyttökustannukset ovat laskeneet. Kustannukset ovat alhaisemmat kuin muissa vertailukunnissa, mutta huomattavasti korkeammat kuin koko maassa keskimäärin.

Terveystoiminnan nettokäyttökustannukset -indikaattori ilmaisee laskennalliset nettokäyttökustannukset euroina asukasta kohti. Kuntien taloustilastossa ei kaikkia toimintoja ole eritelty selkeästi sosiaali- tai terveystoimintaan. Tällaisia ovat mm. sosiaali- ja terveystoiminnan hallinto sekä muu sosiaali- ja terveystoiminta. THL:ssä on laskennallisesti tehty jako seuraavasti: Sosiaali- ja terveystoiminnan hallinto on laskettu 2014 saakka sosiaalitoiminnan nettokäyttökustannuksiin. Vuodesta 2015 lähtien hallintokustannukset on sisällytetty palvelukohtaisesti käyttökustan-

nuksiin, joten niitä ei saada enää erillisinä ulos tilastoista, eikä niitä enää kohdenneta sosiaalitoimen nettokäyttökustannuksiin. Käyttökustannuksiin lasketaan toimintamenot ja poistot sekä arvonalentumiset ja vyörytysmenot. Käyttötuottoihin lasketaan toimintatulot ja vyörytysmenot. Nettokustannukset saadaan vähentämällä nettokäyttökustannuksista käyttötuotot. Ranualla terveystoimen nettokulut ovat pienemmät kuin vertailukunnissa Pello ja Ylitornio, mutta huomattavasti suuremmat kuin koko maassa..

Turvallisuuteen liittyvät indikaattorit

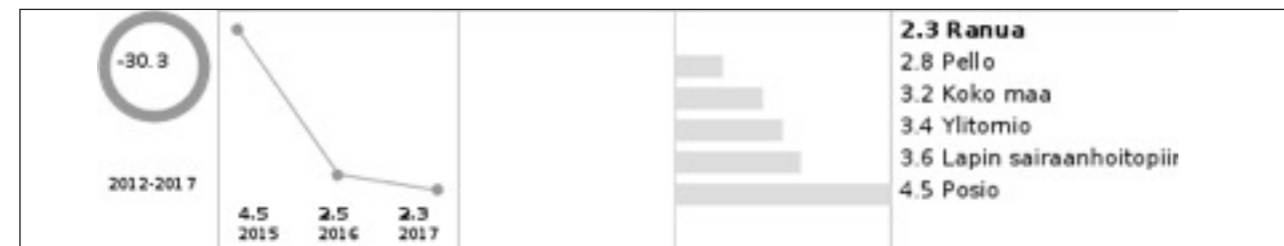
Poliisin tietoon tulleet **henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset** - indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten eli henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osuuden tuhatta asukasta kohti. Kyseessä ovat sellaiset väkivaltarikokset, joista on tehty

rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista ei tule poliisin tietoon. Rikokset kirjataan tekopaikan mukaan. Ranualla luku oli vuonna 2017 5 %, mikä on alhaisin muihin kuntiin, Lapin sairaanhoitopiiriin ja koko maahan verrattuna.

Poliisin tietoon tulleet **rattijuopumustapaukset** -indikaattori ilmaisee poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rattijuopumukset kirja-

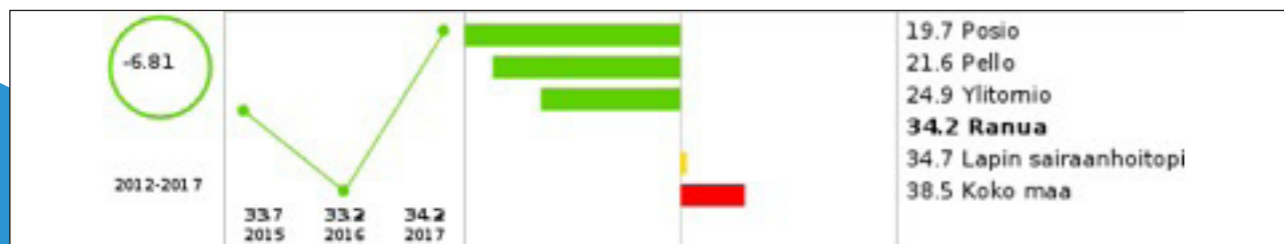
taan tapahtumapaikan mukaan. Indikaattori kuvaa paitsi rattijuoppoon itseensä, myös ympäristöön kohdistuvaa turvallisuusriskiä. Ranualla rattijuopumustapauksissa on laskeva trendi.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Suomalaista neuvolatoimintaa ja kouluterveydenhuoltoa on kansainvälisissä vertailuissa pidetty kansallisena menestystarinana. Pitkälti näiden palvelujen ansiosta suomalaisten lasten terveydentila on kansainvälisesti verrattuna erittäin hyvä ja imeväiskuolleisuus maailman alhaisimmalla tasolla. Lasten, nuorten ja perheiden terveyden edistäminen on ehkäisevien peruspalvelujen ydintehtävä. Niiden avulla voidaan seurata ja tukea lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia.

Lapsiperheet, % perheistä -indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheissä on alle 18 v. lapsia ja perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia. Ranualla %-osuudet ovat olleet n. 34 % luokkaa.

Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä - indikaattori ilmaisee yhden huoltajan lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista lapsiperheistä. Ranualla yksinhuoltajaperheitä oli 16,1 %. Yksinhuoltajaperheiden määrä on

laskenut kolmessa vuodessa, v. 2015 17,9 % liki 2 prosentilla (2 %). Yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä on Ranualla vähäisintä verrokkeihin verrattuna.

Lasten pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa kunnan alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Kyse on mittarista, joka kuvaa väestön asemaa suhteellisella tulojakaumalla. Mikäli alle 18-vuotiaiden pienituloisuusaste on korkeampi kuin väestön yleinen pienituloisuusaste, lapsiperheiden suhteellinen tuloasema on

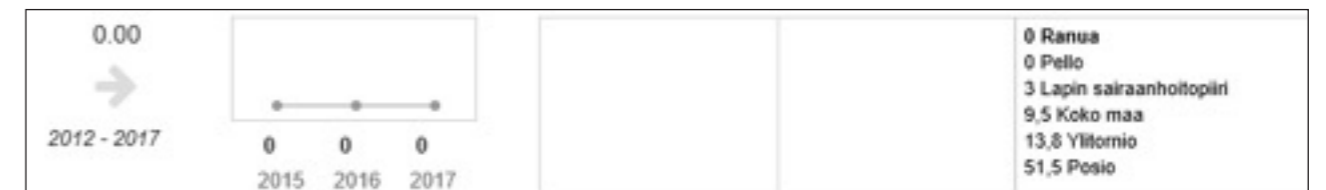
keskimääräistä heikompi. Pienituloisuuden raja lasketaan joka vuosi uudestaan koko väestön valtakunnallisesta tulojakaumasta. Kaikilla alueilla on käytössä sama pienituloisuusraja. Näin ollen indikaattori kuvaa sitä, kuinka suuri osa alueen väestöstä on valtakunnallista mittapuuta käyttäen pienituloisia. Ranualla v. 2016 pienituloisuusaste oli huomattava 25,4 %.

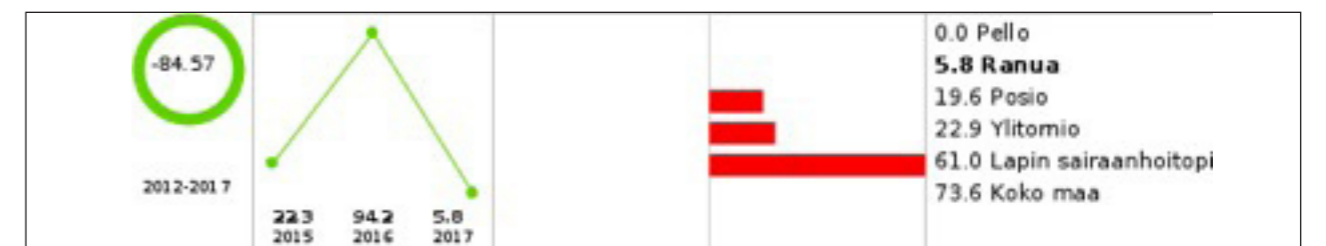
Rikoksista syillisiksi epäiltyjen -indikaattorit ilmaisevat osuuden tuhatta ko. -vuotiaista kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rikoksista epäiltyjen lukumäärä on eri asia kuin syillisiksi todettu-

jen lukumäärä. Lainsäädännön mukaan rikosoikeudellisen vastuun alaikäraja on 15 v. Sitä nuorempien henkilöiden tekemistä rikoksista voi seurauksena olla ainoastaan lastensuojelulaissa määriteltyjä toimenpiteitä.

0 - 14 v

15 - 17 v

18 - 20 v

Kouluterveyskysely 2017

Nuorten terveyteen liittyvistä asioista saadaan laajasti tietoa kouluterveyskyselyn avulla. Viimeisin kouluterveyskysely on tehty 2017. Kouluterveyskyselyyn 2017 ensimmäistä kertaa vastasivat alakoulujen 4. ja 5. luokkien oppilaat, alakoulujen vastanneita oppilaita oli 101 (86 %). Yläkoulun 8. ja 9. luokkien vastanneita oppilaita oli

yhteensä 98 (80%). Lukiosta vastasi 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (32).

Vuoden 2017 raportointi poikkeaa aikaisemmista vuosista ja se löytyy THL:n sivuilta www.thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset.

Kouluterveyskyselyssä oli seisemän (7) aihealuetta:

1.	Hyvinvointi, osallisuus ja vapaa-aika; elämään tyytyväisyys/elämänhallinta, osallisuus, osallistuminen/vaikutusmahdollisuudet, harrastukset ja vapaa-aika, ystävät ja yksinäisyys
2.	Terveys/ terveys ja toimintakyky; koettu terveys, oireet ja sairaudet, mielenterveys, suun terveys/sek-suaaliterveys, toimintarajoitteet
3.	Elintavat; ruokatottumukset, liikkuminen/paino/ nukkuminen, tupakka, riippuvuudet/päihteet
4.	Koulunkäynti/ koulunkäynti ja opiskelu; koulunkäynnistä pitäminen, koulustressi/koulu-uupumus, vaikeudet koulunkäynnissä/opiskelussa/ myöhästymiset ja poissaolot, luokkayhteisö/ luokka- ja op-pilaitosyhteisö/ myöhästymiset ja poissaolot
5.	Perhe / perhe ja elinolot; perheen arjen toimivuus/ perheen elintaso ja työssäkäynti, elämänmuutokset
6.	Kasvu ympäristön turvallisuus; koulukiusaaminen, syrjivä kiusaaminen, tapaturmat, koulun fyysiset työolot, päihteiden käyttö kasvuympäristössä
7.	Palvelut ja avunsaanti; tuen ja avun saaminen/ avun ja tuen saaminen hyvinvointiin, mahdollisuus keskustella/ monialainen asiantuntijaryhmä/mahdollisuus keskustella, kouluterveydenhuollon palvelujen käyttö/opiskelu huollon palveluihin pääsy, terveystarkastus

Peruskoulun 4. ja 5. luokkien oppilaiden tulokset

Seuraavassa esitellään tiivistetysti muutamat ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 4. ja 5. luokkien oppilailla vuonna 2017. Vertailutietoa ei ole kyselyn ollessa kohdennettuna ensi kertaa ko. luokka-asteille.

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<ul style="list-style-type: none"> Aamupalan syö ¾ osaa vastaajista Liikkuu 5 - 7 päivänä viikossa väh. 1 h ¾ vastaajista Viettää aikaa harrastusten parissa 1 - 5 pv vko ¾ vastaajista Usein iloinen olo kotona ja koulussa ½ vastaajista 	<ul style="list-style-type: none"> Aamupalaa ei syö lainkaan tai 1 - 2 krt 11% Koulunkäynnistä pitää melko vähän 23% Kiusaamista on viikottain 7% Koulussa ja koulumatalla tapaturmia 31% Hampaiden harjaus kerran päivässä 38,5% ja harvemmin 11,5%

Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden tulokset

Seuraavassa esitellään tiivistetysti tärkeimmät ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2017. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisemmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Muutoksia ei esitetä tärkeysjärjestyksessä.

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<ul style="list-style-type: none"> Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa vähenivät Läheiset ystävyysuhteet yleistyivät Päivittäin koettu väsymys väheni Koulunkäynnistä pitävien oppilaiden määrä lisääntyi Luokassa tai ryhmässä koettiin olevan hyvä työrauha Omaan elämään ollaan yleensä tyytyväisiä Harrastetaan jotakin vähintään kerran viikossa Välitunnit koettiin virkistäväksi Opettajat rohkaisevat mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla enemmän ja kohtelevat oppilaita oikeudenmukaisesti Kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi Koulu-uupumusta ei ole Oppilaitoksessa on helppo olla oma itsensä Fyysinen kiusaaminen on vähentynyt Vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa vähän Alkoholia käyttävien nuorten määrä on vähäistä Niska- tai hartiakipu ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> Ylipainoisia on enemmän Hampaiden harjaamista laiminlyödään yleisemmin, etenkin pojat Päivittäinen tupakointi lisääntyi ja etenkin tytöt hyväksyvät ikäisellään helpommin tupakoinnin Alkoholia käyttävien tyttöjen määrä on lisääntynyt poikia enemmän Salaattia tai raastetta kouluruoalla syödään vähän tai ei ollenkaan On myös pieni määrä niitä nuoria, joilla ei ole opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen Tyttöillä poissaoloja sairauden vuoksi vähintään viikoittain tai kuukausittain Luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät nyt vähemmän yhdessä Tapaturmia koulussa, koulumatalla tai liikuntatunnilta lukuvuoden aikana tapahtuu useammin Etenkin tytöt ovat olleet huolissaan mielialastaan kouluneen 12 kuukauden aikana Kiusattu nimittelemällä, tekemällä naurunalaiseksi tai kiusoittelemalla Ei lueta kirjoja tai seurata uutisia Luokkahuoneen tai opiskelutilojen ahtaus häirinnyt paljon

HYVINVOINTI, OSALLISUUS JA VAPAA-AIKA

<ul style="list-style-type: none"> Tuntee, että elämällä on päämäärä ja tarkoitus Koetaan, että elämä on yleisesti ottaen hyvin hallinnassa ja jos vaikeuksia tulee, niin ongelmiin löytyy ratkaisu. Tiedetään myös, kenen puoleen voidaan kääntyä, jos ongelmia tulee eteen. 	<p>Ranualla yleisempää kuin koko maassa ja Lapissa.</p> <p>Ranualla pojat ovat omaan elämäänsä huomattavasti tyytyväisempiä. Lisäksi pojat uskovat, että ongelmiin löytyy ratkaisu. Koko maassa ja Lapissa tyytyväisyys elämään on huomattavasti heikompa.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Koetaan olevan tärkeä osa perhettä ja ystäväporukkaa. 	<p>Pojat ovat tässäkin asiassa positiivisempia kuin tytöt. Koko maassa ja Lapissa tämä luku on suunnilleen sama, jos verrataan sukupuolia yhdessä toisiinsa.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Voidaan vaikuttaa jonkin verran joihinkin asioihin, kuten esimerkiksi oppituntien järjestelyihin ja koulu-ruokailuun. 	<p>Ranualla pojat ovat tyttöjä varmempia siitä, että asioihin on mahdollista vaikuttaa. Koko maassa ja Lapissa taas mahdollisuudet vaikuttamiseen koetaan olevan pienet.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Tiedetään hyvin asuinalueen harrastusmahdollisuudet ja harrastetaan jotain vähintään kerran viikossa. Harrastetaan joko käsitöitä tai korjataan laitteita vähintään kuukausittain. Lisäksi koetaan, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille. Uutisten seuraaminen lähes päivittäin sekä kirjojen lukeminen omaksi ilokseen on vähäistä. 	<p>Koko maassa ja Lapissa ei uskota, että omalla asuinalueella olisi mahdollista järjestää kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, toisin kuin Ranualla. Lisäksi pojat tietävät tyttöjä tarkemmin harrastusmahdollisuuksista. Pojat myös harrastavat käsitöitä tai korjaavat laitteita vähintään kuukausittain. Muualla luku on pienempi. Ranualla seurataan uutisia vähemmän ja luetaan kirjoja vähän, mutta kuitenkin luetaan kirjoja lappia tai koko maata enemmän.</p>
<ul style="list-style-type: none"> <u>Läheisten</u> ystävyyssuhteiden määrä on jonkin verran lisääntynyt. 	<p>Koko maassa ja Lapissa tämä luku on heikompi kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Yleisesti ottaen koetaan, että terveys on ihan hyvä, vaikka päänsärkyä ja väsymystä esiintyy jonkin verran. Niska- tai hartiakipuja päivittäin tai viikoittain potevia ei ole. 	<p>Ranualla tytöt kokevat terveydentilansa heikommaksi kuin pojat. Lisäksi tytöillä on päänsärkyä ja väsymystä poikia enemmän. Koko maassa ja Lapissa oppilaiden terveydentila on jonkin verran heikompaa mutta päänsärkyä ja väsymystä on vähemmän, kun verrataan lukuja <u>ranu-alaisiin</u> tyttöihin. Lisäksi Ranualla niska- tai hartiakipuja päivittäin tai viikoittain potevia ei ole juuri lainkaan. Koko maassa ja lapissa niska- tai hartiakipuja potevia viikoittain on kuitenkin selvästi enemmän, vaikka luku onkin pieni.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Usein on tuntenut itsensä hyödylliseksi ja on osattu hoitaa ongelmat hyvin. Kuitenkin on myös niitä nuoria, jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana. Lisäksi on myös niitä, jotka tuntenut itsensä usein rentoutuneeksi. 	<p>Ranualla pojat ovat olleet positiivisempia kuin tytöt ja pojat ovat osanneet hieman paremmin hoitaa asiansa, jos ongelmia on esiintynyt. Koko maassa ja Lapissa ongelmien käsittely on ollut heikompaa kuin pojilla. Ranualla etenkin tytöt ovat olleet huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana ja kun lukuja tarkastellaan koko maan ja Lapin osalta, niin Ranualla luku on huomattavasti suurempi. Ranualla etenkin pojat tuntevat itsensä <u>usein rentoutuneeksi</u> kun taas muualla tämä luku on heikompi.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Hampaiden harjausta laiminlyödään yleisemmin. 	<p>Ranualla tytöt harjaavat hampaansa poikia useammin. Koko maassa ja Lapissa hampaista harjataan enemmän kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Vaikka aamupalan syönti joka arkiaamu on vähentynyt, niin pääsääntöisesti oppilaat syövät kouluruoan kaikkina koulupäivinä. Salaatin tai raasteen syönti kouluruoalla on vähäistä. 	<p>Ranualla tytöt syövät poikia harvemmin aamupalan tai kaikkina koulupäivinä kouluruoan. Koko maassa ja Lapissa aamupalaa ja kouluruokaa päivittäin syövien oppilaiden määrä on suurempi kuin Ranualla. Tytöt syövät kuitenkin poikia useammin salaattia tai raastetta kouluruoalla Ranualla, kun taas koko maassa ja Lapissa salaatin tai raasteen syöjiä on enemmän.</p>
<ul style="list-style-type: none"> <u>Liikunnan</u> harrastus 	<p>Ranualla pojat liikkuvat vähintään tunnin päivässä, mutta hengästyttävän liikunnan osuus vapaa-ajalla on tyttöjä vähäisempää. Koko maassa ja Lapissa hengästyttävän liikunnan harrastajien määrä on hieman suurempi kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> <u>Nukutaan</u> arkena tai viikonloppuna alle 8 tuntia. 	<p>Ranualla pojat nukkuvat tyttöjä enemmän arkena. Viikonloppun kohdalla tämä luku on melkein sama tyttöjen ja poikien kohdalla. Koko maassa ja Lapissa nukkuvien nuorten määrä sekä arkena- että viikonloppuna on pienempi kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> <u>Tupakoi</u> päivittäin 	<p>Ranualla tupakoivien nuorten määrä on vähäistä, mutta <u>ne</u> jotka tupakoivat ovat usein tyttöjä. Koko maassa ja Lapissa tupakointi nuorten keskuudessa on vähäisempää.</p>

<ul style="list-style-type: none"> <u>Raittius</u>, alkoholin käyttö viikoittain sekä nuoren hyväksyntä ikäisellään tupakoinnin ja alkoholin käytön suhteen. 	<p>Ranualla raittiiden nuorten määrä on suuri, mutta koko maassa ja Lapissa pieni. Ranualla on kuitenkin myös pieni määrä nuoria, jotka käyttävät alkoholia ja nämä ovat tyttöjä. Tytöt myös hyväksyvät ikäisellään alkoholin ja tupakan käytön poikia useammin. Lapissa ja koko maassa nuoret hyväksyvät useammin ikäisellään alkoholin juomisen vähäisessä määrin toisin kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> <u>Netin</u> käytöstä; kokenut usein, että pitäisi viettää aikaa muutoin kuin netissä tai viettänyt aikaa netissä vaikka ei ole huvittanut. 	<p>Ranualla tytöt viettävät hieman poikia enemmän aikaa netissä. Tarkasteltaessa nuoren kokemusta siitä, että aikaa pitäisi viettää muutoin kuin <u>netissä</u>, niin Ranualla koko sukupuolen kohdalla luku on hieman suurempi, kuin koko maassa ja lapissa. Lisäksi jos tarkastellaan nuoren kokevan olevansa netissä vaikka ei ole huvittanut, niin silloin Ranualla luku on hieman pienempi koko maata tai lappia katsottaessa.</p>

KOULUNKÄYNTI JA OPISKELU

<ul style="list-style-type: none"> Koulunkäynnistä pitäminen, vanhempien asenne koulunkäyntiin, koulu-uupumus sekä opintosuunnitelmat peruskoulun jälkeen 	<p>Ranualla nuoret pitävät koulunkäynnistä. Vastaava luku Lapin ja koko maan suhteen on heikompaa. Ranualla vanhemmat pitävät myös koulunkäyntiä tärkeänä, kun muualla tämä luku on hieman pienempi. Ranualla ei koeta koulu-uupumusta, kuten muualla koetaan. Lisäksi Ranualla on pieni määrä nuoria, joilla ei ole selvää suunnitelmaa omien opintojen suhteen. Muualla tämä luku on pienempi.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Vaikeudet kokeisiin valmistautumisessa tai kirjoittamista vaativissa tehtävissä 	<p>Ranualla on jonkin verran niitä nuoria, jotka kokevat vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa ja nämä ovat tyttöjä. Valtakunnallisesti ja koko Lapissa tämä luku on kuitenkin suurempi. Ranualla pojilla on jonkin verran enemmän vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä kuin koko maassa. Lapin suhteen luvut ovat melkein samat kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Poissaolot sairauden vuoksi vähintään viikoittain ja kuukausittain. 	<p>Ranualla tytöt ovat poikia useammin poissa sairauden vuoksi sekä viikoittain että kuukausittain. Valtakunnallisesti katsottuna luvut ovat pienemmät kuin Ranualla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Kokemus luokan tai ryhmän työrauhasta sekä luokan tai ryhmän oppilaiden viihtymisestä yhdessä. Lisäksi kokemus siitä, miten tulee kohdelluksi opettajien osalta ja välituntien merkitys sekä kokemus, että oppilaitoksessa on helppo olla oma itsensä. 	<p>Ranualla pojat kokevat tyttöjä enemmän, että luokassa tai ryhmässä on hyvä työrauha. Lisäksi jos tarkastellaan luokan tai ryhmän viihtyvyyttä yhdessä, niin luvut ovat kuitenkin heikommat. Koko maassa ja lapissa luokan tai ryhmän työrauha koetaan huonoksi, mutta vastaavasti luokka tai ryhmä viihtyvät Ranuaa paremmin yhdessä. Opettajat myös kohtelevat oppilaitaan paremmin Ranualla kuin muualla. Ranualla myös koetaan, että välitunnit virkistävät mieltä. Koko maassa ja lapissa koetaan välituntien virkistävyden olevan hieman huonompaa. Lisäksi Ranualla koetaan, että oppilaitoksessa on helppoa olla oma itsensä. Koko maassa ja lapissa luku on huomattavasti pienempi.</p>

PERHE JA ELINOLOT

• <u>Tekee</u> koulutyön ohella palkallista työtä	Ranualla sekä pojat että tytöt tekevät koulutyön ohella palkallista työtä. Koko maassa ja lapissa koulutyön ohella työtä tekevien määrä on hyvin pieni.
• <u>Keskusteluvaikeudet</u> vanhempiin ja perheen yhteinen aika sekä perheen yhteinen ilta-ateria vähintään kolmena arkipäivänä viikossa.	Ranualla nuoret voivat keskustella vanhempiensa kanssa ja koetaan, että perheellä on riittävästi aikaa olla yhdessä. Koko maassa ja lapissa luvut ovat hieman heikot. Lisäksi Ranualla perheen yhteisen ilta-aterian syönti yhdessä vähintään kolmena arkipäivänä viikossa on hieman vähäisempää kuin koko maassa tai lapissa.
• <u>Vaihtanut</u> koulua lukuvuoden aikana	Ranualla nuoret ovat hyvin vähän vaihtaneet koulua lukuvuoden aikana ja pojat ovat vaihtaneet koulua enemmän kuin tytöt. Valtakunnallisesti katsottaessa koulua vaihtaneiden määrä on ollut pientä.

KASVUYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS

• Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana tai ei ole osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen. Kuitenkin jos jotain oppilasta on kiusattu, niin häntä on nimitelty, tehty naurunalaiseksi tai kiusoiteltu.	Ranualla kiusaamista on vähän. Lisäksi suurin osa nuorista ei osallistu kiusaamiseen. Kuitenkin on pieni määrä myös niitä, jotka kertovat osallistuvan koulukiusaamiseen vähintään kerran viikossa. Valtakunnallisesti katsottaessa muiden oppilaiden kiusaamista on ollut hieman enemmän. Myös osallisuus koulukiusaamiseen vähintään kerran viikossa on yleisempää koko maassa ja lapissa. Jos kiusaamista tapahtuu, niin kiusaaminen on nimittelyä, naurunalaiseksi tekemistä tai kiusoitelua. Koko maassa ja lapissa luvut ovat hieman suuremmat.
• Kiusattu vammaisuuden, perheen tai uskonnon vuoksi sekä syrjitty ja kiusattu ulkonäön vuoksi koulussa tai vapaa-ajalla.	Jos nuorta on kiusattu Ranualla, niin kiusaamisen syyinä on ollut tyttöjen mukaan vammaisuus, perhe ja uskonto. Kiusaamista on kuitenkin ollut hyvin vähän. Vastaavat luvut ovat lapissa ja koko maassa vielä pienemmät kuin Ranualla. Lisäksi Ranualla tytöt ovat myös kokeneet poikia enemmän, että on syrjitty tai kiusattu ulkonäön vuoksi koulussa tai vapaa-ajalla. Koko maassa ja lapissa luvut ovat olleet jonkin verran suuremmat.
• Tapaturmat koulussa, koulumatkalla tai liikuntatunnilla lukuvuoden aikana. Lisäksi kokemus luokkahuoneen tai opiskelutilojen ahtaudesta.	Ranualla tapaturmia sattuu liikuntatunnilla lukuvuoden aikana muuta maata ja Lappia useammin. Lisäksi Ranualla tapaturmia sattuu koulussa tai koulumatkalla tytöille poikia useammin. Ranualla oppilaita häiritsee myös enemmän luokkahuoneen tai opiskelutilojen ahtaus. Muualla vastaava luku on pienempi.

PALVELUT JA AVUNSAANTI

• Saanut apua ja tukea hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta, koululääkäriltä, koulupsykologilta, koulukuraattorilta ja opettajalta lukuvuoden aikana.	Ranualla on hyvin saatu apua ja tukea hyvinvointiin sekä koululääkäriltä, kouluterveydenhoitajalta sekä myös koulukuraattorilta ja opettajalta lukuvuoden aikana. Koulupsykologin kohdalla luku on ollut hieman heikompi. Koko maassa tai lapissa luku on paljon heikompi.
---	--

. Mahdollisuus keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista.	Ranualla pojilla on hyvä mahdollisuus keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista tyttöjä useammin. Valtakunnallisesti tarkastellessa keskustelun mahdollisuus on hieman suurempi, jos tarkastellaan lukuja koko sukupuolen osalta. Lisäksi Ranualla tytöt voivat keskustella poikia yleisemmin ystävän kanssa mieltä painavista asioista. Muualla ystävän kanssa keskusteleminen on hieman vähäisempää.
. Ei ole päässyt kouluterveydenhoitajan, koululääkärin, koulukuraattorin tai psykologin luokse yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana.	Ranualla, jotka ovat halunneet päästä kouluterveydenhoitajalle koko sukupuolen osalta on vähäinen. Kuitenkin jos on haluttu mennä kouluterveydenhoitajalle, niin ei ole päästy. Koko maassa ja lapissa luku on pienempi. Koululääkärille, koulukuraattorille tai psykologille on päästy paremmin jos on ollut tarvetta. Valtakunnallisesti katsottaessa luvut ovat heikot.

Lukion kouluterveyskysely

HYVINVOINTI, OSALLISUUS JA VAPAA-AIKA

Ilonaiheet	Huolenaiheet
<p>Vastanneista 84,4 prosenttia tunsu, että elämällä on päämäärä ja tarkoitus. Samoin 81,3 prosenttia tunsu olevansa arvokas. Molemmat luvut ovat selvästi korkeampia kuin koko maan vertailuluvut (molemmissa 73,5 prosenttia)</p> <p>90,3 prosenttia vastanneista koki, että kykenee toimimaan sen mukaan mitä pitää tärkeänä.</p> <p>Osallisuuden kokeminen perheeseen sekä luokka- ja kouluyhteisöön oli samalla tasolla kuin koko maassa, hieman sen yläpuolella.</p> <p>Vain 21,9 prosenttia vastanneista koki, että asuinalueella ei ole tarpeeksi oleskelutiloja nuorilla. Koko maan prosenttiosuus tässä oli 34,8.</p> <p>Harrastamista ei koeta kalliiksi (vain 15,6 %) ja yli puolet vastaajista harrastaa liikuntaa omatoimisesti päivittäin.</p> <p>Lähes kaikki vastaajista ilmoittivat harrastavansa jokin vähintään kerran viikossa.</p>	<p>Kirjojen lukeminen omaksi iloksi on vähäistä (29 prosenttia) ja vastanneista 32,3 prosenttia ilmoitti, ettei koskaan lue kirjoja omaksi ilokseen.</p>

TERVEYS

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Vastanneista 6,4 prosenttia koki päänsärkyä päivittäin. Luku on palautunut edellisten vuosien kyselyiden tasolle, kun vastaava luku vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä oli 10 prosenttia.	Vastanneista 43,8 prosenttia koki päänsärkyä viikoittain. Tämä luku on noussut edellisvuosien tasosta, jolloin vastaava prosenttiosuus on ollut noin 32. Omasta mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana huolissaan olleiden määrä oli 43,8 prosenttia mikä on koko maan keskiarvoa (35,4 %) suurempi.

ELINTAVAT

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Kouluruoan syöminen sekä päivittäisen aamupalan syöminen on yleistä. Kouluruoan syömättä jättäminen on vähentynyt 27,5 prosentista 18,8 prosenttiin. Sellaisia vastaajia ei ollut, jotka olisivat ilmoittaneet, etteivät harrasta liikuntaa vapaa-ajalla lainkaan. Ylipainoisten osuus jäi alle 5 prosentin. Opiskelijat nukkuvat arkena ja viikonloppuna riittävästi. Vastaajista vain 15,6 prosenttia ilmoitti nukkuvansa arkena alle kahdeksan tuntia. Päihteiden käyttö on vähäistä. Kukaan ei ilmoittanut tupakoivansa eikä käyttävänsä alkoholia viikoittain. Humalaan itsensä kerran kuukaudessa juovien osuus oli hyvin pieni. Raittiiden osuus (77,4 %) on huomattavan suuri verrattuna koko maan ka (35,1 %). Päihteiden käytön hyväksyttävyyttä oli alemmalla tasolla kuin koko maassa. Kannabista tai marihuanaa ainakin kerran kokeilleiden määrä oli pieni (9,4 %).	Salaatin, raasteen ja kasvien päivittäinen syöminen on vähäistä.

KOULUNKÄYNTI JA OPISKELU

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Koulunkäynnistä pitävien osuus on noussut hieman edellisvuosista ja vastaajista yli puolen (64,5 %) ilmoitti pitävänsä koulusta. Luku on kuitenkin alle kokoa keskiarvon (71,6 %). Lähes kaikki vastanneista kokivat, että vanhemmat pitävät koulunkäyntiä tärkeänä. Jatkuvista viikoittaisista ja kuukausittaisista poissaoloista ei ilmoittanut kukaan. Työrauha ja oman mielipiteen ilmaisemiseen kannustava ilmapiiri koetaan hyväksi. Ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä (80,6 %), mikä on parantunut selvästi edellisestä vuoden 2013 kyselystä (61,5 %). Taso ei kuitenkaan yllä vuosien 2008-2011 tasolle, jolloin näin koki yli 90 prosenttia opiskelijoista. Opettajiin suhtaudutaan erittäin positiivisesti. Tulokset seuraaviin väitteisiin olivat alhaisia: <i>Opettajat eivät kohtele oppilaita oikeudenmukaisesti</i> (3,1 %), <i>Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista</i> (16,1 %) ja <i>Opettajat eivät rohkaise mielipiteenilmaisuun oppitunnilla</i> (6,5 %).	Uupumusasteinen väsymys koulutyössä on lisääntynyt (31,3 %) ja opintojen merkityksen ilmoitti vähentyneen 25 prosenttia vastaajista.

PERHE- JA ELINOLOT

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Puolella vastaajista on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. Tämän on selvästi enemmän kuin edellisinä vuosina ja parempi kuin koko maan lukema. Vastaajista 78,1 prosenttia ilmoitti, että perhe syö yhteisen illta-aterian vähintään kolme kertaa viikossa.	

KASVUYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Koulukiusaaminen on vähäistä. Kukaan ei ilmoittanut joutuneensa koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa ja 90,6 prosenttia ilmoitti, ettei häntä ole kiusattu lainkaan lukuvuoden aikana. Vastanneista 96,9 prosenttia ilmoitti, ettei ole osallistunut toisten oppilaiden kiusaamiseen. Tunkkaisen sisäilman häiritsevyydestä ilmoitti vain 6,3 prosenttia vastaajista. Kukaan ei kokenut, että epämiellyttävä haju olisi häirinnyt paljon oppilaitoksessa.	Vastanneista 25 prosenttia ilmoitti, että luokkahuoneen ja opiskelutilojen ahtaus on häirinnyt paljon.

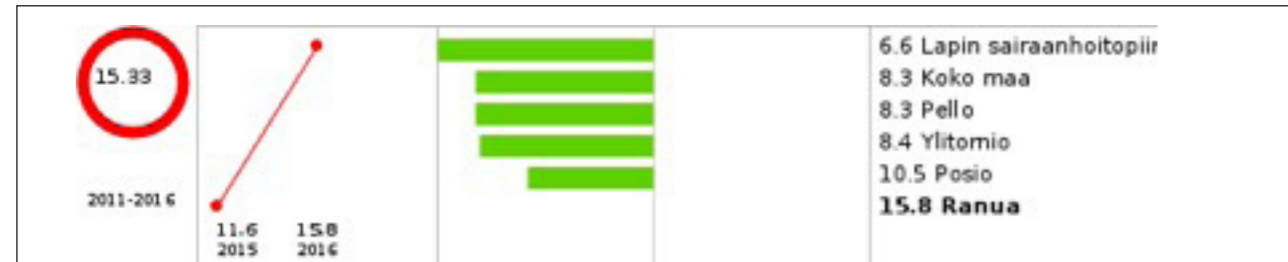
PALVELUT JA AVUNSAANTI

Ilonaiheet	Huolenaiheet
Opiskeluhuollon palveluiden saatavuus on hyvä, sillä kukaan ei ilmoittanut, että ei ole saanut apua, jos on sitä tarvinnut.	

Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuoruus on ihmisen ikäkausi lapsuuden ja aikuisuuden välillä. Nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat. Noin 20–35-vuotiaita kutsutaan nuoriksi aikuisiksi. Nuoruus on yksilöllistä - sama ihminen voi eri yhteydessä olla lapsi, nuori tai aikuinen.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet -indikaattori ilmaisee koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perusasteen jälkeistä koulutusta. Väestötietona käytetään keskiväkilukua. Ranualla vuoden 2016 luku on erittäin korkea verrattuna koko maahan ja vertailukuntiin.

18-24-vuotiaiden työttömien osuuden prosentteina työvoimasta ilmaisevassa indikaattorissa työttömänä pidetään työnhakijaa, joka ei ole työsuhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllistetty yritystoiminnassa tai omassa työssään ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija. Työttömänä pidetään myös

työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia. Päätoimisia koululaisia ja opiskelijoita ei lueta työttömiksi myöskään lomien aikana. Ranualla ko. ikäryhmän työttömien osuus on laskenut ja luku on alhaisempi kuin koko maassa ja vertailukunnissa.

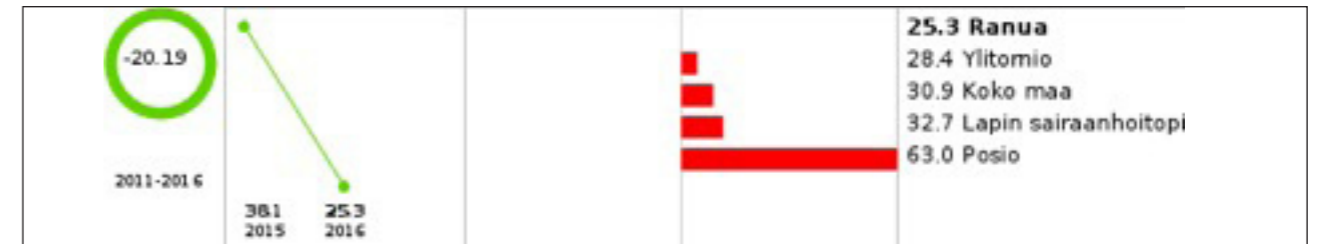
Kalenterivuoden aikana toimeentulotukea saaneiden - indikaattori ilmaisee 18 - 24 v. osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Ranualla luku on laskenut vajaalla 4 %:lla vuoden aikana ja lisäksi luku on muihin verokkikuntiin verrattuna alhainen.

mään palaaminen tai työelämään pääsy. Kuntoutusrahaa voi saada 16 - 67-vuotias, joka kuntoutuksen vuoksi ei pysty tekemään työtä. Valtaosa 16-19 v. maksetuista kuntoutusrahoista on ns. nuoren kuntoutusrahaa. Sen tavoitteena on varmistaa vajaakuntoisen 16-19 v. nuoren ammatillisen kuntoutumisen käynnistyminen ja toteutuminen, parantaa hänen työllistymisedellytyksiään sekä turvata hänen toimeentulonsa. Tavoitteena on myös ehkäistä nuoren siirtymistä työkyvyttömyyseläkkeelle. Nuori voi saada työkyvyttömyyseläkkeen 16 v. täytettyään, jos hänellä ei selvitysten perusteella ole mahdollisuuksia ammatilliseen kuntoutukseen tai jos ammatillinen kun-

Kuntoutusrahaa saavat 16 - 19 v -indikaattori ilmaisee 16 - 19-vuotiaiden kuntoutusrahaa saavien lukumäärää tuhatta vastaavanikäistä kohti. Väestötietona on käytetty keskiväkilukua. Kuntoutusrahaa turvataan kuntoutujan toimeentuloa kuntoutukseen osallistumisen ajalta, kun kuntoutuksen tavoite on työelämässä pysyminen, työelä-

toutus on sairauden vuoksi keskeytynyt tai päättynyt tuloksettomana. Vuonna 2016 25,3% myönnettiin kuntoutusrahaa. Ranualla kuntoutusrahaa saavien määrä

on vähentynyt vuodesta 2015 vuoteen 2016 ja luku on alhaisempi kuin koko maassa ja kunnissa keskimäärin.

Lastensuojelun avohuollon 18-20 v. vuoden aikana -indikaattori ilmaisee vuoden aikana lastensuojelun avohuollon asiakkaina olleiden 18 - 20-vuotiaiden nuorten osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Lapsella tarkoitetaan lastensuojelulain mukaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta. Nuorella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole täyttänyt 21 vuotta. Avohuollon

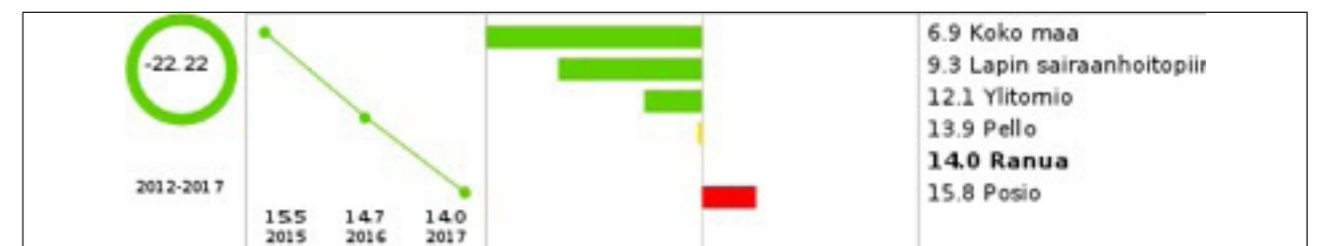
tukitoimet käsittävät lapsen ja nuoren tukiasumisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus. Ranualla asiakkaita on ollut sama määrä kuin Lapin sairaanhoitopiirin kunnissa keskimäärin ja vähemmän kuin muissa vertailukunnissa.

Työikäiset

Työkyvyttömyyseläkettä saaneita ranualaisia (16 - 64 v) on 14 % vastaavanikäisestä väestöstä. Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Yleisimmät sairausryhmät sen

taustalla ovat mielenterveyden häiriöt ja tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, yksittäisistä sairauksista depressio ja selkäsairaudet.

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet (16 - 24 v) Indikaattori kuvaa TULE -sairauksien takia työkyvyttömyyseläkettä saavien osuutta 16-64-vuotiaasta väestöstä. Tilasto kattaa henkilöt, jotka saivat työkyvyttömyyseläketä joko työeläke- tai kansaneläkejärjestelmästä tai molemmista

järjestelmistä. Yksilölliset varhaiseläkkeet sisältyvät työkyvyttömyyseläkkeisiin. Aikasarjojen tulkinnaassa on otettava huomioon, että vanhimmissa ikäryhmissä yksilöllisen varhaiseläkkeen ikärajojen muutokset ovat vaikuttaneet eläkkeellä olevien määrään.

Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaatavuus voivat olla syynä siihen, että työttömän ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus, terveydelliset

ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä. Kunta ja valtio yhdessä kustantavat 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden perustoimentulon. Kunnalla on tämän lisäksi vastuu näiden henkilöiden viimesijaisesta aktivoinnista, kuntoutuksesta ja terveydenhoidosta. Vaikeasti työllistyvien määrä on laskenut.

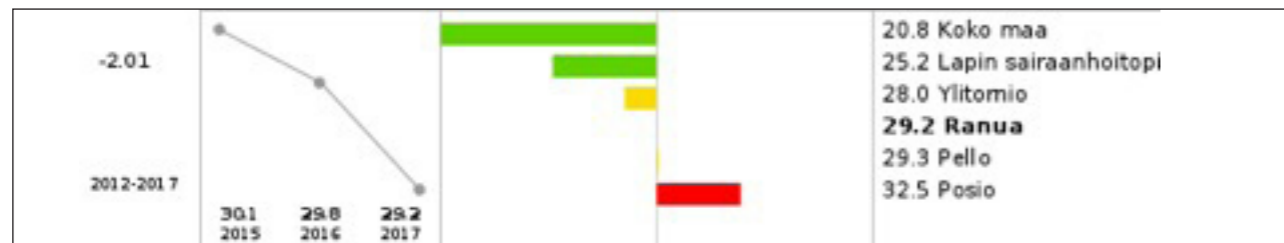

Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä -indikaattori ilmaisee eläkkeelle (vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- tai maatalouden erityiseläkkeelle) siirtyneiden aritmeettisen keskiarvoian. Osa-aikaeläkkeelle siirtyneet

eivät ole mukana keskiarvossa. Ranualla v. 2016 jäätiin keskimäärin 58,9 vuoden iässä eläkkeelle. Tämä on alhaisin ikä verrokkeihin verrattuna.

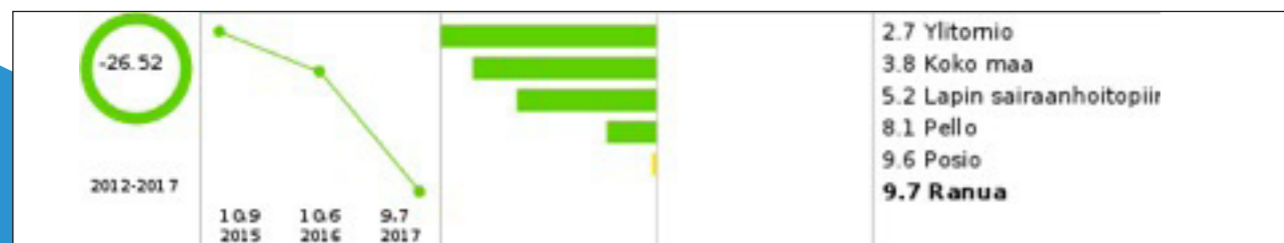

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25-64 v. oli Ranualla 29,2%. Kolmen vuoden aikana prosenttiosuudet liiki samat, mutta laskeva.

Päihdesairauksien vuodeosastojaksot 25-64v. 9,7% vuodelta 2017 Luku on korkea, kun Ranualla on tehty hoitolinjaus että katkaisuhuolto suoritetaan omassa

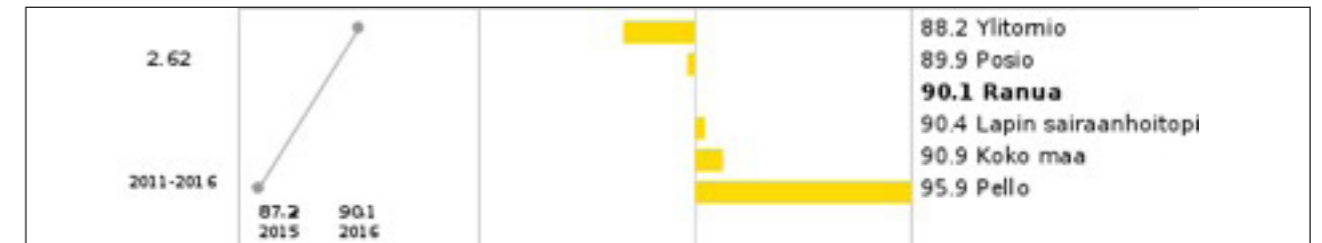
terveyskeskuksessa. Katkaisuhoidon jatkoa tarjotaan Päihdeklinalle, mutta tähän asiakkaila ei ole useinkaan motivaatiota.

Ikäihmiset

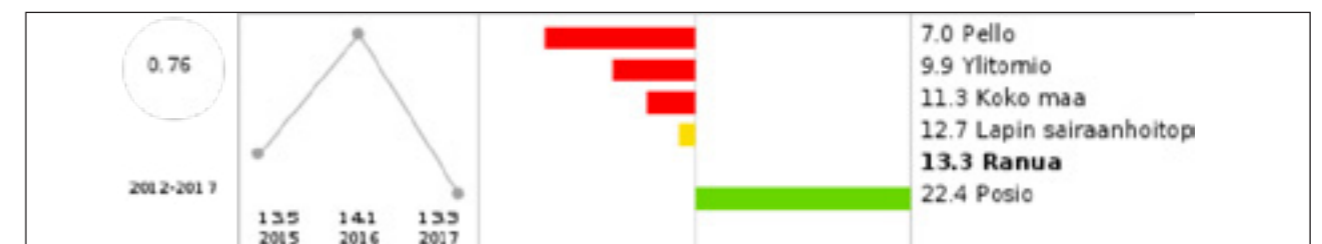
Kotona asuvien 75v. prosenttiosuus vastaavanikäisestä väestöstä - indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Indikaattoria laskettaessa kotona asuviksi laskettiin muut kuin sairaaloissa

ja terveyskeskuksissa pitkäaikaishoidossa, vanhainkodeissa, vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, kehitysvammalaitoksissa tai kehitysvammaisten autetussa asumisessa olleet. Väestötietoina käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa.

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75v täyttäneet - indikaattori ilmaisee, kuinka monta prosenttia 75 vuotta täyttäneistä saa säännöllisesti kotipalvelua ja/tai kotisairaanhoidoa. Henkilöt, joilla on palvelu- tai hoitosuunnitelma tai jotka saavat kotipalvelua, kotisairaanhoidoa tai

päiväsairaalahoidoa vähintään kerran viikossa. Asiakkaisiin ei sisälly niitä henkilöitä, jotka ovat laitoshoidossa tai asumispalvelujen piirissä laskentapäivänä, vaikka heillä olisi palvelu- ja hoitosuunnitelma voimassa.

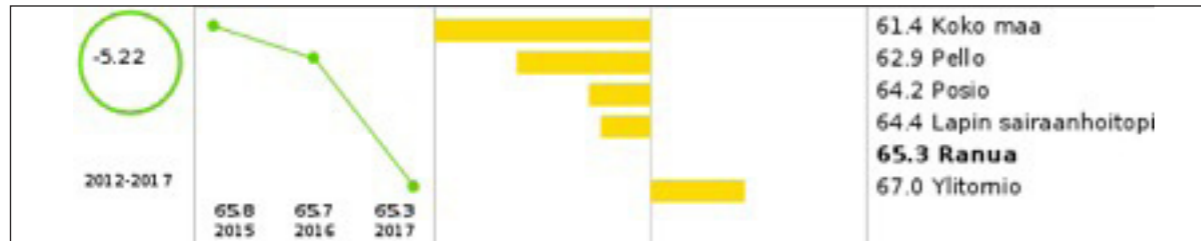
Yksinasuvat 75v. täyttäneet % vastaavan ikäisestä väestöstä - indikaattori ilmaisee vuoden lopussa kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavan ikäisestä väestöstä. Indikaattoria laskettaessa kotona asuviksi laskettiin muut kuin sairaaloissa ja ter-

veyskeskuksissa pitkäaikaishoidossa, vanhainkodeissa, vanhusten tehostetussa palveluasumisessa, kehitysvammalaitoksissa tai kehitysvammaisten autetussa asumisessa olleet. Väestötietoina käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Ranualla kotona yksinasuvien osuus on 38,3 %.

Erityiskorvausoikeus (75 % tai 100 %) voidaan myöntää henkilölle, jolla on vakava ja pitkäaikainen, lääkettä vaativa sairaus. Näitä sairauksia on viitisenkymmentä. Saadaksesen oikeuden potilaan tulee hakea sitä Kelalta ja liittää mukaan tavallisesti erikoislääkärin kirjoittama lausunto, joka arvioidaan Kelassa. Kela rekisteröi kaikki oikeudet taudin tarkkuudella. Heitä on vähän yli viidesosa

koko väestöstä. Erityiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Sen ulkopuolelle jää kuitenkin mm. allergioita ja joitakin tuki- ja liikuntaelinsairauksia, joista allergiat ovat erityisen yleisiä lapsilla, ja tukielinsairaudet puolestaan yleistyvät myöhäisellä työiällä ja vanhuksilla.

OSA II

TULEVAN VUODEN SUUNNITTELU

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Visio: Rohkea Ranua –Arktinen kunta innostaa uuteen

Toimintaajatus: Ajantasaiset ja laadukkaat lähipalvelut ja yrittämisen toimintaympäristöt syntyvät yhdessä tekemällä.

Arvot: Kunnan arvoja ovat rohkeus, kestävyys, palvelualttius, yhteisöllisyys ja oikeudenmukaisuus

Strategiset päämäärät 2019 - 2030

1. Kasvuhakuinen kunta

Kasvuhakuisuudella tarkoitetaan sitä, että: Asetetaan rohkeat kasvutavoitteet yrittäjyyteen ja työpaikkoihin sekä vakinaiseen että vapaa-ajan asumiseen. Omistaja- ja henkilöstöpolitiikkaa tehdään määrätietoisesti kestäväää kuntataloutta rakentaen. Hyödynnetään kunnan hyvää sijaintia, kehityskäytäviä ja mainearvoa, ja kerrotaan siitä ulospäin.

2. Hyvinvoiva Kuntalainen

Kuntalaisten hyvinvointia varten: Hyödynnetään paikallista luontoa, harrastusympäristöjä ja yhteisöllisyyttä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Kehitetään lähi- ja digipalvelujen joustavaa saatavuutta, millä tuetaan valinnanvapautta. Ollaan avoimia sekä dialogisia ja rakennetaan yhdessä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

3. Elinvoimainen ja kansainvälistyvä yritystoiminta

Elinvoimaista ja kansainvälistyvää yritystoimintaa tavoitellaan: Erottumalla kaupan, palvelun, teollisuuden ja matkailun tarjonnassa rohkeasti niillä vahvuuksilla, mitä jo on ja mitä kehitetään. Tutkimalla ja kasvamalla luonnon raaka-aineita innostavaksi osaajaksi. Vahvistamalla yhteistyön ja vuorovaikutuksen kulttuuria.

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- elinkeino-ohjelma
- hyvinvointikertomus ja turvallisuussuunnitelma
- maankäyttösuunnitelma ja asunto-ohjelma
- konserniohjeet
- viestintäsuunnitelma
- kotouttamisohjelma
- vanhuspalveluohjelma
- vammaispoliittinen ohjelma
- päihde- ja mielenterveysohjelma
- lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiohjelma
- vuosittaiset talousarvio ja toimintasuunnitelma.

Suunnitelma hyvinvoinnin edistämiseksi tulevalla vuonna 2019

1) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Lapsiperheet

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tukeminen	Neuvolatyo	Terveydenhoitaja Lääkäri	Osallistujamäärät Asiakaskontaktit
	Perhetyöntekijöiden säännölliset päivät neuvolassa/sosiaalityö	Perhetyöntekijät	Päivien määrä Lapsikontaktien määrä

2) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Nuoret

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorten hyvät ja laadukkaat palvelut ja ennaltaehkäisevä kasvatustyö	Avoin nuorisotilatyö, Etsivä nuorisotyö, Nuorten työpaja, tapahtumat, Matalan kynnyksen harrastamismahdollisuudet, kansainvälisyys	Ammattitaitoiset työntekijät vapaa-aikatoimi, koulut, sosiaalitoimi, terveystoimi, seurakunta, 4H, liikunta- ja nuorisojärjestöt, 3. sektori	Kävijämäärät, saavutetavuus, osallistujamäärät
	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmien huomiointi asiakastyössä	Terveys-, sosiaali-, perhetyön-, koulutyön- ja nuorisotyöntekijät	Kouluterveyskysely: hammashoito, ylipaino, yksinäisyys, viihtyvyys

3) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Työikäiset liikkuvat enemmän	SuomiMies, Kuntovihkot, Vapaa-aikatoimi, Kansalaisopiston liikuntaryhmät ja terveyttä edistävät luennot	Hankerahoitukset ja tuntiöntekijät	Osallistujamäärät Toteutuneet ryhmät
Tuki- ja liikuntaelinsairauksien vähentäminen	Liikuntaneuvonta tapahtumat ja fysioterapia	Hankkeet ja fysioterapia	Sairauspoissaolot

4) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Ikäihmiset

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Ikäihmisten liikunnan lisääminen	KunnonMummola, ikäihmisten liikunta-ryhmät, vapaa-aikatoimi ja kansalaisopisto	Vapaa-aikatoimi, vanhuspalvelut, terveystoimi, 3. sektori	Osallistujamäärät

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Hyvinvoinnin/terveyden edistäminen ja kotona asumisen tukeminen	Kunnonhoitaja koulutus/fysioterapia	Vanhuspalvelut	Osallistuneet hoitajat
	Kuntouttavan työotteen vahvistaminen asiakastyössä	Kotiin vievät palvelut/kotipalvelu/23 työntekijää	Kotona asuvat, % vastaavankäisestä väestöstä

5) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Mielenterveys- ja päihdetyö

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Eri toimijoiden välinen vuorovaikutus on asiakas- ja perhekeskeistä, avointa ja kunnioittavaa. Perheiden haasteisiin puututaan riittävän varhain.	Yhteistyön lisääminen ja tiivistäminen toimijoiden välillä. Kehittäjä-/kokemusasiakkaiden hyödyntäminen kehittämistyössä/Sosiaalityö	Kunnan eri hallintokunnat, seurakunnan diakoniatyö, 3. sektori. Sosiaalipalveluiden työntekijät.	Verkostot Osallistujamäärät kehittäjä-/kokemusasiakkaista.
Nuorten mielenterveyskuntoutujien osallisuuden kehittäminen	Jalkautetaan Kulttuuripaja-malli 18-35 -vuotiaille mielenterveyskuntoutujille	Nuorten työpaja, etsivä nuorisotyö, mielenterveystoimisto	Kokoontumiskerrat

6) Painopistealue ja kehittämiskohde/kohteet

Työllistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutahtot	Resurssit	Arviointimittarit
Työllisyyden parantaminen	Kartoitetaan eri työllistymisvaihtoehtoja, aktivointisuunnitelmat, työ-, harjoittelu- ja palkkatukipaikat.	Työllisyyskoordinaattori, työpajat, sosiaalityö, mielenterveystyöntekijät, te-toimisto, kh, eri hallintokunnat	Osallistujamäärät, asiakkuudet pitkäaikaistyöttömyys Työmarkkinatuen kantaosuus
	Ranuan Rekryt	Kunta, Yrittäjäjärjestö, oppilaitokset	Osallistujat

OSA III

VALTUUSTOKÄSITTELY

Valtuustokäsittely 19.11.2018

Suunnitelman hyväksyminen